

การวิเคราะห์สถานภาพและความต้องการ การใช้สื่อการสอน
ของคณาจารย์ ในคณะแพทยศาสตร์

พันเอก ศักดา ประจุกิจป

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ภาควิชาสัตวศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

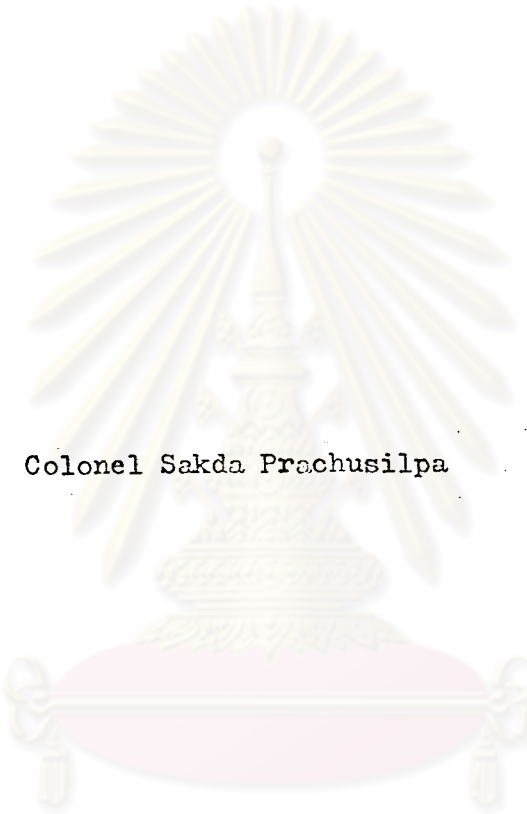
พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-048-4

010589

16611470

AN ANALYSIS OF STATUS AND NEEDS IN UTILIZATION OF
INSTRUCTIONAL MEDIA OF FACULTY IN THE FACULTY OF MEDICINE

Colonel Sakda Prachusilpa

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Audio-Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์สถานภาพและความต้องการ การใช้สื่อการสอน
ของคณาจารย์ ในคณะแพทยศาสตร์

โดย พันเอก ศักดา ประจุกสิลป

ภาควิชา โสภศาสตร์ศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภร สุวรรณาศรัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตร ปริญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีฐ นูนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล วัชรภักย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภร สุวรรณาศรัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ประศักดิ์ หอมสนธิ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์นันทวัน พรหมฉลิ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์สถานการณ์ภาพและความต้องการ
การใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ ในคณะแพทยศาสตร์

ชื่อ พันเอก ศักดา ประจุกิลป์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภร สุวรรณาศรัย

ภาควิชา โสภศาสตร์ศึกษา

ปีการศึกษา 2527

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการด้านบริการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์ รวม 5 มหาวิทยาลัย คือคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย มหาวิทยาลัยละ 20 คน รวม 100 คน และได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 78.0 และหัวหน้าหน่วยเวชนิทัศน์ (โสตทัศนศึกษา) คณะแพทยศาสตร์ รวม 5 มหาวิทยาลัย กังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัยละ 1 คน รวม 5 คน และได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานคือหาค่าร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ด้านประสบการณ์และความคิดเห็น คณาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเป็นอย่างดี โดยได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรระยะสั้น ๆ แหล่งผลิตและให้บริการที่ใช้มากคือหน่วยเวชนิทัศน์ คณะแพทยศาสตร์ และรองลงมาคือ การผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง วิธีการสอนคณาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบปฏิบัติการ รองลงมาคือการสอนแบบอภิปราย สำหรับการเพิ่มพูนความรู้คณาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการให้คณะแพทยศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการอบรม

2. การวิเคราะห์สถานภาพความต้องการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์ ปรากฏว่ามีความต้องการใช้สไลด์และเครื่องฉายมากที่สุด รองลงมาคือเอกสาร เครื่องบันทึกและแสดงภาพ แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายและระบบการขยายเสียง สื่อการสอนที่มีความต้องการใช้น้อย ได้แก่แผนที่ กระดานดำสำคัญ ป้ายนิเทศ คอมพิวเตอร์หุ่นยนต์ การสอนระบบคอมพิวเตอร์และไม่โครคอมพิวเตอร์

3. ปัญหาด้านสื่อการสอน คณาจารย์ส่วนใหญ่ประสบมากที่สุดคือ หน่วยไม่มีความรู้ในด้านการผลิต รองลงมาความลำบากคือ ไม่มีบุคลากรช่วยในการผลิต ซากงบประมาณที่ใช้ในการผลิต ผู้ผลิตไม่มีเวลาเพียงพอและบริการล่าช้าไม่ได้รับความสะดวก

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยเวชนิทัศน์จะทงสรรหาบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถสูง มีประสบการณ์ในด้านการผลิตสื่อการสอนเป็นอย่างดี เพื่อให้คำปรึกษาและเสนอแนะแก่หน่วยได้

2. หน่วยเวชนิทัศน์จะทงมีงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอนเพียงพอแก่ความต้องการ และสื่อการสอนที่จำเป็นใช้บ่อยมากพอ

3. หน่วยเวชนิทัศน์ควรจะได้กำหนดนโยบายและแผนงานไว้ล่วงหน้าให้มีเวลาเพียงพอในการบริการผลิตสื่อการสอน นอกจากนั้นคณาจารย์ควรให้ความร่วมมือกับหน่วย โดยเตรียมการใช้สื่อการสอนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้หน่วยมีเวลาเพียงพอในการผลิต หน่วยควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์ในด้านการบริการทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ว่าชนิดใดมีและให้บริการด้วย

Thesis Title   AN ANALYSIS OF STATUS AND NEEDS IN UTILIZATION OF
                              INSTRUCTIONAL MEDIA OF FACULTY IN THE FACULTY OF
                              MEDICINE

Name   Colonel Sakda Prachusilpa
Thesis Advisor   Assistant Professor Suporn Suwanasai
Department   Audio - Visual Education
Academic Year   1984

ABSTRACT

Purposes :

1. To study and analyse the utilization of instructional media in the faculty of medicine
2. To analyse the needs in service problems associated with the use of instructional media the faculty of medicine

Procedures:

Questionnaires were distributed among 100 lecturers in the faculty of medicine from Mahidol university, Chulalongkorn university, Chiangmai university, Khonkaen university and Prince of Songkla university. Simple random sampling were used to collect 20 lecturers from these university. The questionnaires sent back seventy eight percent. The direct of medical illustration unit in each university was also interviewed to collect a direct data of the center. Data were statistically analysed in terms of percentage, arithmetic mean and standard deviation.

Results:

1. Nearly all of the lecturers are fully acquainted with the use of instructional media. The medical illustration center is very useful in giving service and supplying instruction material to them. Lecturers also use the instructional material made by themselves and want the faculty to organize training programs in instructional media. They use the laboratory method of teaching more than other methods.

2. An analysis of status and needs in the utilization of instructional media shows that all lecturers often use slides and Projectors. They also use textbooks, video tape recorders, overhead projectors, sound system. Maps, bulletin boards, computer robot and micro-computers are rarely used.

3. Problems encountered by lecturers were lack of experience and budgets for producing instructional material. Service of the center was inefficient because service men in this area were inexperienced.

Recommendation:

1. Medical illustration units in the faculty should have enough a specialist in instructional media to give some advice to the media production of the center.

2. Medical illustration units should have enough budgets to buy some materials and equipments to improve an efficiency in media production.

3. Medical illustration unit should have a long term plan to provide enough time in media production. Beside the instruction should co-operate with the units by having an advance in preparing a teaching programe. Also the units should publicise a programe in servicing and list of materials that unit provide.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภร สุวรรณาศรัย อาจารย์ที่ปรึกษา, รองศาสตราจารย์นายแพทย์ นันทวัน พรหมผดลิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล วัชรภักย์, อาจารย์ ดร. เขาวเลิศ เลิศขไลพาร และอาจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือตรวจแก้จนเรียบร้อย และอาจารย์ พลตรี ประเสริฐ ชีรคุปต์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย ซึ่งความกรุณาที่ได้รับนี้จะคงอยู่ในความทรงจำตลอดกาล ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง
ไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์แพทย์ และหัวหน้าหน่วยเวชนิทัศน์ คณะแพทย ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าตอบ แบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับนี้จะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการปรับปรุงสื่อการสอน ในคณะแพทยศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและจะยังผลให้ประชากรในชาติมีสุขภาพสมบูรณ์ โดยถ้วนหน้า

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
พันเอก ศักดิ์คำ ประจุกิตติ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
รายงานตารางประกอบ	ฉ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
วิธีวิจัย	7
ขั้นตอนในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
2 การศึกษาชั้นพื้นฐาน	11
สื่อการสอนในคณะแพทยศาสตร์	11
การวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
3 วิธีดำเนินการวิจัย	20
ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	21
ตัวอย่างของประชากร	22
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	23
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	24

บทที่

4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	25
การวิเคราะห์ข้อมูล	25
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของคณาจารย์แพทย์	25
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	53
สรุปผลการวิจัย	54
อภิปรายผลการวิจัย	58
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	61
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก ก	66
ภาคผนวก ข	82
ภาคผนวก ค	85
ภาคผนวก ง	87
ภาคผนวก จ	97
ประวัติผู้เขียน	107

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1.	แสดงจำนวนและร้อยละของแหล่งที่มาของความรู้ทางด้านการสอน ของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	27
2.	แสดงจำนวนและร้อยละของแหล่งผลิตสื่อการสอนที่คณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ เคยใช้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	28
3.	แสดงจำนวนและร้อยละของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ที่ใช้สื่อการ สอนในขณะที่ทำการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	29
4.	แสดงจำนวนและร้อยละของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ที่ขอให้บริการ สื่อการสอนจากแหล่งต่าง ๆ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	30
5.	แสดงจำนวนและร้อยละของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ที่ใช้สื่อการสอน เนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	31
6.	แสดงจำนวนและร้อยละของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ที่ไม่ชอบใช้สื่อ การสอน เนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	32
7.	แสดงจำนวนและร้อยละของวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	33
8.	แสดงจำนวนและร้อยละของหน่วยงาน ที่คณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ เห็นสมควร เป็นผู้ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านสื่อการสอนแก่ คณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	34
9.	ตารางแสดงคำวินิจฉัยเชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสื่อการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความต้องการการใช้ของคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	35
10.	ตารางแสดงคำวินิจฉัยเชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหา และอุปสรรคการใช้สื่อการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	41